

OVER
dames EN
sieraden

MYLO FREEMAN

50 VROUWEN EN HUN
BIJZONDERE SIERADEN
UIT ALLE TIJDEN EN
WINDSTREKEN

De dame en haar sieraad

Kleine schelpjes, zorgvuldig op grootte uitgekozen met een gaatje erin geprikt om aan een ketting of armband te rijgen. Op het eerste gezicht misschien niks bijzonders, maar uit deze vondst in een Zuid-Afrikaanse grot van zo'n 100.000 jaar oud blijkt dat mensen al eeuwenlang hun identiteit vormgeven door middel van sieraden!

Voor zover we weten waren de eerste sieraden waarschijnlijk kettingen die vooral om de hals werden gedragen. Een lange nek wordt in vrijwel alle culturen als mooi beschouwd en een ketting kan dat benadrukken. Door de eeuwen heen functioneerde de ketting als bescherming, statussymbool of simpelweg als versiering. En eigenlijk is hier in de loop der tijd niet veel aan veranderd.

De eerste gouden sieraden werden gevonden in Bulgarije, stammen uit de Thracische cultuur en werden rond 4400 v.Chr. gemaakt. Het gouden sieraad werd niet alleen een manier om tijdens het leven je positie mee te benadrukken, maar ook om na de dood in het hiernamaals indruk te maken.

De oude Egyptenaren gaven de voorkeur aan 'zachte' edelstenen die makkelijk te bewerken waren zoals lapis lazuli, turquoise en kornalijn. In Griekenland begon zo 1600 v.Chr. het gebruik van edelstenen zoals amethyst en parels op te komen.

In de Middeleeuwen werden edelstenen nog niet geslepen maar eerder gepolijst en eventueel met glazuur bewerkt om ze diverse kleuren te geven. De rijken droegen sieraden van kostbare materialen als edelstenen, goud en zilver, de minder bedeedden moesten het doen met goedkopere materialen als tin, koper

Mylo
Freeman

en eventueel geverfd glas. De kunst van het slijpen van stenen begon tijdens de Renaissance en gaf de edelstenen hun zo gewilde glinstering.

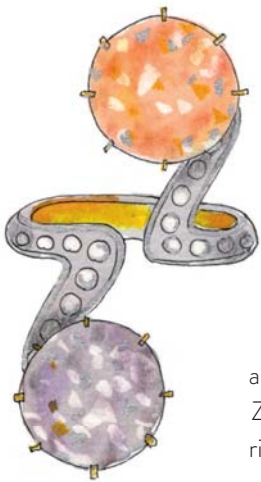
Tegen de 18e eeuw werd de techniek om diamanten te slijpen verder verfijnd en lieten eigenaren ook vaak hun edelstenen hergebruiken door ze in nieuwe sieraden te laten verwerken. Religie en politiek speelden een grote rol in het leven van de rijken en dit was terug te zien in hun sieraden. Waar voorheen sieraden door zowel mannen als vrouwen werden gedragen, waren vanaf deze periode in de westerse wereld verfijnde sieraden vooral bestemd voor vrouwen.

In kleinere etnische groepen kunnen sieraden een manier zijn om religieuze of traditionele rollen uit te drukken. Maar levenswijzen veranderen en daarmee ook het dragen van bepaalde traditionele sieraden. Sociale veranderingen zoals urbanisatie spelen dan ook een grote rol in het verdwijnen van traditionele lichaamsversieringen. Tegenwoordig worden traditionele sieraden vooral op speciale feesten en festivals gedragen, aangezien ze in het dagelijks leven vaak omslachtig en lastig te dragen zijn.

Vandaag de dag worden sieraden ook gemaakt van plastic, papier of zelfs textiel. Goud of edelstenen zijn geen voorwaarde meer om het aanzien van de draagster uit te drukken. Eigenlijk zijn sieraden daarmee tijdloos. Ook nu kan een vrouw een schelpjesketting zoals die van 100.000 jaar geleden dragen en daarmee uitsluitend voor zichzelf de waarde ervan bepalen!

Adele (1881–1925) Bloch Bauer

We kennen haar als ‘de dame in goud’. Adele Bauer werd geboren in Oostenrijk als dochter van een rijke Joodse bankier. Op achttienjarige leeftijd trouwde ze met de steenrijke bankier Ferdinand Bloch, met wie ze samen salons organiseerde. Deze werden vooral bezocht door intellectuelen en kunstenaars, onder wie ook Gustav Klimt.

Het was het begin van een lange vermeende affaire tussen haar en Klimt. Hij schilderde Adele een aantal keren, maar *De dame in goud* uit 1907 wordt algemeen beschouwd als zijn meesterwerk. De trouwring van Adele zien we niet op het schilderij afgebeeld, al hoeft dat geen bijbetekenis te hebben; Adele had een misvormde vinger dus haar handen werden zelden in hun geheel op een schilderij afgebeeld. De ring is een typisch fin-de-siècle-exemplaar, met twee diamanten die het samenkomen van twee zielen symboliseren. Na Adeles dood in 1925 schonk Ferdinand Bloch de ring aan een achternicht, die hem op haar beurt cadeau deed aan haar dochter. Zij was in 1939 al naar Londen uitgeweken, waardoor de kostbare ring uit handen van de nazi's bleef.

Helaas gold dat niet voor de prachtige diamanten choker die Adele op het schilderij draagt. De Duitsers hadden onder valse voorwendselen Ferdinand van belastingontduiking beschuldigd en dwongen hem de diamanten choker in te leveren. Vervolgens kwam die voor een schijntje in handen van nazikopstuk Hermann Göring, die hem cadeau gaf aan zijn vrouw. Het sieraad is na de Tweede Wereldoorlog nooit teruggevonden. Men gaat ervan uit dat de stenen zijn losgemaakt en afzonderlijk verkocht, omdat ze zo meer opleverden. Gelukkig blijft de choker dankzij Gustav Klimt voor eeuwig te bewonderen op *De dame in goud*.

Lady Gaga (1986)

Een kleine gestalte van 1 meter 55 in een enorm gewaad, met op haar zwarte jasje een levensgrote vredesduif gespeld, beide ontworpen door creatief directeur Daniel Roseberry van modemerkt Schiaparelli.

Zo verscheen Stefani Joanne Germanotta, beter bekend als Lady Gaga, tijdens de inauguratie van president Joe Biden in januari 2020 op het podium. Met een stem als een klok vertolkte ze het volkslied voor een hopeloos verdeeld Amerika en met haar broche maakte ze ook nog eens een sterk statement om te pleiten voor eenheid en vrede binnen Amerika.

Ze schreef talloze nummer 1-hits zoals 'Paparazzi' en 'Pokerface' en bleef bepaald niet onopgemerkt, door de uitzinnige creaties die ze tijdens haar optredens droeg. Van vleesjurken tot hakken van dertig centimeter: Lady Gaga laat geen gelegenheid liggen om extravagant voor de dag te komen.

Maar ook wanneer het aankomt op haar persoonlijke leven gaat zij taboes niet uit de weg. Biseksualiteit, verkrachting, mentale en fysieke problemen; het zijn allemaal onderwerpen die haar persoonlijk raken. Ze bespreekt ze openlijk in de hoop stigma's weg te kunnen nemen.

Het eigenzinnige Schiaparelli past dan ook perfect bij haar. Het staat zoals Daniel Roseberry het uitdrukt 'voor verbeeldingskracht in moeilijke tijden'. Net als Lady Gaga: altijd uitgesproken, dramatisch en heerlijk *over the top!*

Georgiana Spencer

(1757-1806)

Hertogin Georgiana Spencer was de lieveling van haar moeder, die haar 'Little G' noemde. *The Duchess* was beroemd om haar schoonheid, haar politieke instinct en berucht om haar enorme gokschulden.

Ze trouwde op zeventienjarige leeftijd met William Cavendish, maar het bleek al gauw een ongelukkig huwelijk. De ontrouwe, kille Cavendish had maar weinig aandacht voor zijn jonge bruid. Niettemin groeide Georgiana uit tot een graag geziene socialite in aristocratische kringen. Na vele miskramen en twee dochters, kreeg Georgiana eindelijk een zoon, wat in haar kringen destijds betekende dat ze een minnaar mocht nemen! Ze voelde zich steeds vrijer en organiseerde regelmatig salons met bekende kunstenaars en liberale politici. Ze werd zelf ook steeds meer politiek actief voor de zogeheten 'Whig'-partij, een politieke partij die fel anti-monarchistisch was en meer gelijkheid nastreefde.

Sieraden werden in die tijd speciaal op bepaalde tijden van de dag gedragen. Zo is de armband die Georgiana draagt typisch iets voor overdag, de avond was meer gereserveerd voor bijvoorbeeld dramatische diamanten oorbellen.

Deze 'rouwring', die gemaakt werd naar aanleiding van Georgiana's dood, is iets typisch voor haar tijd. Soms werd de ring gevuld met een lokje haar of bijvoorbeeld een afbeelding van de overledene. De ring werd vervaardigd om haar nalatenschap als cultureel icoon te eren. Het is niet duidelijk wie deze ring uiteindelijk heeft gedragen, maar het is in ieder geval een ode aan Georgiana, een feministisch voorbeeld dat haar stempel drukte op een tijd van sociale verandering.

